

Onze Vogels

56e jaargang no. 7, juli 1995

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

De

ose

25 JAAR SPECIALCLUB EUROPESE CULTUURVOGELS

Op 13 juni 1995 was het precies 25 jaar geleden, dat de Specialclub Europese Cultuurvogels werd opgericht.

De oprichting.

In het aprilnummer uit 1969 van "Onze Vogels" stond de oproep van Bas van Dongen:

"WILDZANGLIEFHEBBERS OPGELET"

Met deze oproep werden al die vogel-liefhebbers, die hun hart aan de Europese vogels hadden verpand, opgeroepen om gezamenlijk de bevordering van de kweek van de Europese vogels ter hand te nemen. Ook wilde men inzicht krijgen in het aantal liefhebbers dat, zoals men dat toen noemde, "wildzang" hield.

Op 13 juni 1970 vond te Tilburg in een zaal van "Boerke Mutsaerts" een oprichtingsvergadering plaats van de

Specialclub Wildzang en Bastarden. De specialclub ging met 25 leden van start en groeide sterk. Er werd een voorlopig bestuur gekozen, bestaande uit S.A. van Dongen, J.Landsmeer, C.Bekkers, M.v.d.Hout en Th.Gietman.

In december 1970 verscheen het eerste contactblad en telde de specialclub reeds 140 leden. In mei 1973 was dit aantal reeds gegroeid tot 250 leden.

De ontwikkeling.

De contactbladen verschenen om de twee maanden, vol met informatie over de "wildzang". De contacten gingen de grens over, met name naar België, waar het domesticatieproces van een aantal Europese vogels

reeds gaande was, onder de enthousiaste impulsen van L.Gonnissen.

Het bestuur van de specialclub werd versterkt met de redacteur en secretaris H.Vervest en commissaris G.Hulsegge. Later werd H.van Es voorzitter.

Clubdagen werden georganiseerd en in 1974 werd een "standpuntbepaling" opgesteld.

Het overleg met het ministerie van CRM werd opgestart. Reeds in 1975 deed de specialclub voorstellen aan het ministerie om eenmalig de Europese vogels in het bezit van onze leden te voorzien van een knijpring van het ministerie en de daaropvolgende jaren de vaste voertring te erkennen als bewijs van in de vollière gekweekte vogels! De woordvoerders namens de specialclub waren de heren Van Es, Suttorp en Vervest.

De specialclub breidt verder uit en "provincie-propagandisten" doen hun intrede. Er worden contacten gelegd met de "Vogelbescherming".

Jaarlijks wordt er een "Vogel van het jaar" gekozen en betreffende deze vogels worden er uitgebreide inventarisaties verricht.

Er worden contacten gelegd met het Tweede Kamerlid Mr.J.N.Scholten.

H.van Es verzorgt namens het bestuur dialezingen in den lande. In januari 1977 verlaat de gedreven secretaris H.Vervest het bestuur uit onvrede betreffende de samenwerking met het toenmalige bestuur van de N.B.v.V.

C.J.Lemmens volgt H.van Es op als voorzitter, W.F.van Wel wordt secretaris.

Rechtszaken betreffende in beslag genomen vogels vinden plaats en worden uitgebreid aan de kaak ge-

Vlaamse gaai, opaai. Foto: R.Driesmans.

Goudvink man pastel.
Foto: R. Driesmans

steld in de contactbladen. Reikhalzend wordt er uitgekeken naar een aanpassing in de Vogelwet 1936. Bestuursleden komen en bestuursleden gaan.

Onze speciaalclub heet voortaan "Speciaalclub Europese vogels en hun Hybriden". Later verliest de bastaardkweek terrein en wordt de naam gewijzigd in "Speciaalclub Europese Vogels".

Speciale uitgaven worden vanaf 1974 gewijd aan de vogel van het jaar. Zo verschijnen er speciaaluitgaven van de volgende vogels: de groenling, de putter, de sijs, de goudvink, de vink, de geelgors, de kneu, de appelvink, de barmsijs, de kruisbek, de Europese kanarie, de frater, de huismus.

Door de opgedane kweekervaringen worden van de meest gekweekte vogels de speciaaluitgaven later herschreven. Diverse schrijvers, waaronder de heren Van Dongen, Reintjens, Veenhuizen en Arets, hebben veel energie gestopt in het tot stand komen van deze speciaaluitgaven.

De speciaalclub ging voort, de achterhaalde Vogelwet 1936 bleef de gemoederen sterk bezighouden.

Eind zeventiger jaren werd het K-ringensysteem van kracht. Zeven soorten Europese vogels mochten, als ze geringd waren met een vaste K-voetring en voorzien van een vervoersbewijs, vervoerd worden naar de tentoonstellingen.

G.Veenhuizen gaf vele jaren leiding aan de speciaalclub en verzorgde het contactblad.

Er ontstond een samenwerking met de "Werkgroepen Europese Vogels" van de Belgische K.B.O.F.

Niet ieder lid van de speciaalclub kon

zich vinden in het beleid van het toenmalige bestuur van de N.B.v.V. met betrekking tot de speciaalclub en haar belangen. Enkele leden stapten op en richtten de B.E.C. op. Maar de speciaalclub ging door!

Onder impuls van de stimulerende voorzitter J.van Geel en bestuursleden als J.Kotte, W.Arets, Th.Greefhorst, B.Jansen, W.Feenstra, J.Hit-zert, E.van Laar en een aantal actieve leden wist men de speciaalclub uit te bouwen tot een stabiele vereniging.

De directe samenwerking met de W.E.V. van de K.B.O.F. is inmiddels uit financiële overwegingen beëindigd. De goede contacten blijven echter voortbestaan.

Zo zijn er ook goede contacten met de andere Belgische, Duitse en Engelse organisaties die zich bezighouden met de Europese cultuurvogels.

De Vogelwet.

De Vogelwet en de plaats van de Europese cultuurvogel binnen deze vogelwet hebben de gemoederen al zeer lang bezighouden. Eenieder van ons heeft wel eens gehoord van de Vogelwet 1936. Binnen het kader van deze Vogelwet was het aanvankelijk alleen toegestaan om zeven Europese vogels als "Kooivogel" te houden, te weten: groenling, putter, vink, merel, geelgors, kneu en sijs. De huismus was niet beschermd en de spreek was weer slechts een gedeelte van het jaar beschermd.

Vanaf het begin van de jaren zeventig worden er schoorvoetend Europese vogels toegelaten op enkele tentoonstellingen. Het gaat hierbij alleen om Europese vogels met een eigendomsbewijs.

Eind jaren zeventig komen de zogenaamde "K-ringen" in beeld. Voor de "Kooivogels" konden er K-ringen aangevraagd worden bij de N.B.v.V. Deze Bond zond de aanvragen door naar het Ministerie van C.R.M. De aanvrager ontving van C.R.M. een schrijven met twee antwoordkaarten. Zodra er jongen geboren waren, stuurde men een kaart naar C.R.M. en een kaart naar de aangewezen Vogelwetcontroleur. Deze controleur kon zich overtuigen van de geringde jonge vogels. Aan de hand van de ingestuurde kaarten kon men weer vervoersbewijzen aanvragen. Met deze zogenaamde "Vergunning D" kon men de vogels naar en van de tentoonstellingen vervoeren.

Later zijn de k-ringen afgeschaft en kon de kweker zijn jonge vogels voorzien van de gewone bondsringen. Een register diende bijgehouden te worden, doch ook deze wijze van registratie hield geen stand.

Door middel van een aanvraagformu-

Putter wildkleur.
Foto: W. Akkermans

lier kon men voor meerdere vogels een vergunning aanvragen om de vogels te kunnen vervoeren.

Zoals vermeld, dateren de eerste contacten tussen de speciaalclub en het Ministerie reeds van het begin van de jaren zeventig.

De naam van de heer Van Binsbergen van het ministerie blijkt verbonden te zijn met het traject, dat de houders van Europese vogels moeten afleggen.

Tesamen met de N.B.v.V. onderhoudt de speciaalclub de contacten met het ministerie.

Met de komst van J.van Geel in het bestuur van de speciaalclub heeft een en ander wel een andere dimensie gekregen. Er werd overleg gepleegd met de "Vogelbescherming" en de standpuntbepalingen werden uitgewisseld. Ook werden er contacten opgestart met de verschillende fracties in de Tweede Kamer.

Nederland werd door het Europese Hof veroordeeld, omdat de wetgeving in Nederland niet voldeed aan de Europese richtlijnen. De veroordeling ging om het rapen van Kievitseieren.

Vooruitlopend op een toekomstige "Flora- en Faunawet" diende de huidige wetgeving aangepast te worden middels een noodwet, het "Vogelbesluit 1994" genoemd.

Dit besluit zal uiteindelijk worden opgenomen in de "Flora- en Faunawet". Ter voorbereiding op het nieuwe wetsvoorstel zijn tesamen met de Commissie Wetgeving de standpunten bepaald en voorbereid. Er heeft uitgebreid overleg plaatsgevonden met de Tweede Kamerfracties van het C.D.A., de P.v.d.A., D'66, de V.V.D.

osel

De

De Haakbek, toekomstmuziek? Foto: W. Akkermans

en Groen Links. Dit alles heeft geleid tot de motie Swildens/Esselink, die in de Tweede Kamer is aangenomen. Kooivogels werden Cultuurvogels en de vogelbonden werden een erkende partner in het overleg met betrekking tot de Europese cultuurvogels.

J.van Geel moest helaas wegens ziekte zijn activiteiten staken, zodat W.Arets deze vlag over moest nemen.

In overleg met staatssecretaris Gabor m.b.t. de uitvoering van de motie is door W.Arets beargumenteerd, waarom er zeker vier vogelsoorten bij moesten komen. Hiernede is ingestemd, zodat de goudvink, de barm-sijs, de ringmus en de lijster voortaan gehouden mochten worden. Voor alle duidelijkheid zijn hierbij nog toegevoegd de spreeuw en de huismus. Het onderscheid tussen Europese vogels en Europese Cultuurvogels is voortaan gelegen in de vaste voering.

Om de aanwezige niet geringde vogels een legale status te verschaffen is het breekkringsysteem ontstaan. De vogelbonden zijn gemachtigd om de ringen te verstrekken.

Helaas voldeden de breekringen van de N.B.v.V. niet volledig aan de gestelde normen. Een en ander dient vóór 1 oktober a.s. goed geregeld te zijn.

De bonden dienen ook aan te geven, hoeveel vogels er per soort aanwezig zijn bij de liefhebbers. Vandaar, dat er bij de ringenbestelling voor de vaste voeringen voor 1995 opgegeven moest worden, hoeveel vogels er bij een liefhebber per soort aanwezig waren. Bij de ringenbestelling voor 1996 zal dit herhaald worden. De op

deze manier vergaarde gegevens zullen meegenomen worden in de evaluatie in 1996.

Het is dus zeer belangrijk om aan te geven, hoeveel vogels er gekweekt zijn! **De kweekgegevens, alsmede het ringensysteem, zullen dus in 1996 in het overleg met het ministerie geëvalueerd worden. Bij een positief resultaat behoort een uitbreiding van het aantal te houden soorten Europese cultuurvogels tot de mogelijkheden!**

De huidige situatie.

De speciaalclub heet voortaan: "Speciaalclub Europese Cultuurvogels". Momenteel telt de Speciaalclub zo'n 1300 leden, wat een goede basis is voor de toekomst. De Speciaalclub is zelfs nog groeiende en ieder nieuw lid is van harte welkom!

Het huidige bestuur, bestaande uit F.Pijnen, B.Suttorp, W.Arets, K.Struys, W.Feenstra en E.van Laar is zeer enthousiast in de weer, om haar leden steeds weer te voorzien van informatie op het gebied van de Europese Cultuurvogel.

Onze redacteur Wiel Arets presteert het telkens weer, om iedere twee maanden een schitterend maandblad samen te stellen. Dit maandblad, genaamd "Europese Cultuurvogel", staat boordevol informatie omtrent de vogels. Het bestuur heeft onlangs besloten, om na de zomervakantie het boekwerkje een nog professionelere uitstraling te geven!

Jaarlijks worden er twee clubdagen gehouden in Houten (Utr.), waarbij naast de bestuurlijke zaken er uitgebreid stilgestaan wordt bij onze Europese Cultuurvogels. Tijdens de ruilbeurs kunnen er vogels van eigenaar

verwisselen, zeker voor de beginnende liefhebber een aanrader. Het namiddagprogramma wordt ingevuld door een of meerdere sprekers die, vaak ondersteund door dia's, hun informatie verstrekken over bijvoorbeeld de kweek, de voeding, mogelijke ziekten, enz.

Sinds enkele jaren beschikt de Speciaalclub ook over een Technische Commissie. Deze T.C., bestaande uit J.de Nijs, P.van der Zanden en F.Pijnen, heeft zich de laatste 1,5 jaar intensief beziggehouden met het opstellen van de nieuwe standaardeisen voor de Europese Cultuurvogels. De oude standaardeisen dateren van 1984 en zijn sterk aan vervanging toe. Bij de meeste vogelsoorten zijn er diverse kleurmutaties ontstaan en uiteraard zijn er in 1994 een zestal soorten Europese Cultuurvogels bijgekomen. Omtrent het opstellen van deze nieuwe standaardeisen vindt er een prettig en constructief overleg plaats met de Technische Commissies Tropische Vogels etc.

Het ligt in de bedoeling, dat er vanaf het TT-seizoen 1995-1996 met de nieuwe standaardeisen gekeurd gaat worden.

De speciaalclub kent momenteel 13 studiegroepen, verdeeld over het hele land. Deze studiegroepen zijn als volgt verdeeld:

Studiegroep:
 Friesland (Drachten)
 Drenthe (De Kiel)
 Twente (Almelo)
 Midden Nederland (Leusden)
 Noord-Holland (Haarlem)
 Zuid-Holland (Nieuw-Lekkerland)
 West-Brabant/België (Etten-Leur)
 Oss (Berghem)
 De Meierij (Lieshout)
 Zuid-Limburg (Heerlen).

Momenteel zijn er nog enkele studiegroepen in oprichting.

Deze studiegroepen vormen in wezen de ruggegraat van de speciaalclub. Binnen zo'n studiegroep kan men uitgebreid ingaan op de vele facetten, die het houden en kweken van Europese Cultuurvogels met zich meebrengt.

Tweemaal per jaar vindt er in Houten een landelijke vergadering plaats voor vertegenwoordigers van die studiegroepen. Hier worden de onderwerpen besproken die leven binnen de speciaalclub en binnen de studiegroepen. Op deze wijze tracht het bestuur, zich zo dicht mogelijk bij haar leden te staan.

essel

De

Tentoonstellen.

Uiteraard willen vele kwekers van Europese Cultuurvogels hun kweekprodukten showen op de tentoonstellingen. Aangezien het aantal inzenders van Europese Cultuurvogels op de onderlinge verenigingstentoonstellingen vaak zeer gering is, heeft de speciaalclub gemeend, hier een oplossing voor te zoeken in de vorm van regiotentoonstellingen. Zo is Nederland opgedeeld in 5 regio's.

Dat deze regio's toekomst hebben, blijkt wel uit het feit, dat er in 1994 toch twee regio's waren, die zo'n honderd vogels showden.

Varioudsher is de landelijke show van de N.B.v.V. in Breda het hoogtepunt voor de tentoonsteller van Europese Cultuurvogels. Toch heeft de speciaalclub gemeend, om ook op dit gebied meer haar eigen gezicht te laten zien. De laatste twee jaar is er dan ook een landelijke tentoonstelling georganiseerd voor alle leden van de speciaalclub in Brummen (Gelderland).

Het komende jaar zal deze TT gehouden worden in Rosmalen.

Jubileumactiviteiten.

Bij een 25-jarig bestaan horen uiteraard ook jubileumactiviteiten.

Als jubileumgeschenk is er door de speciaalclub, onder impuls van oudsecretaris Theo Greefhorst, een prachtig boekwerkje samengesteld van de door ons alomtewaardeerde Goudvink. Dit boekwerkje telt 60 pagina's en wordt opgesierd door prachtige kleurenfoto's van de Goudvink, zowel in de wildkleur als in de kleurmutaties. Uitgebreid wordt in dit boekwerkje ingegaan op de Goudvink als cultuurvogel, de voorbereidingen voor de kweek, ziekten en ziektepreventie, kleurmutaties en standaardreizen met keurtechnische aanwijzingen.

Alle leden van de speciaalclub zijn gratis in het bezit gekomen van dit boekwerkje. Voor niet-leden is het boekje voor een zeer schappelijke prijs aan te schaffen.

In dit jubileumjaar wordt er ook een jubileumtentoonstelling georganiseerd. Deze TT zal ingericht worden als **Internationale Tentoonstelling** voor Europese Cultuurvogels. Onder de naam "25 jaar Europese Cultuurvo-

gel" zal er in Rosmalen van vrijdag 27 t/m zondag 29 oktober een grootse tentoonstelling ingericht worden, waarbij alle liefhebbers van alle bonden kunnen inschrijven!

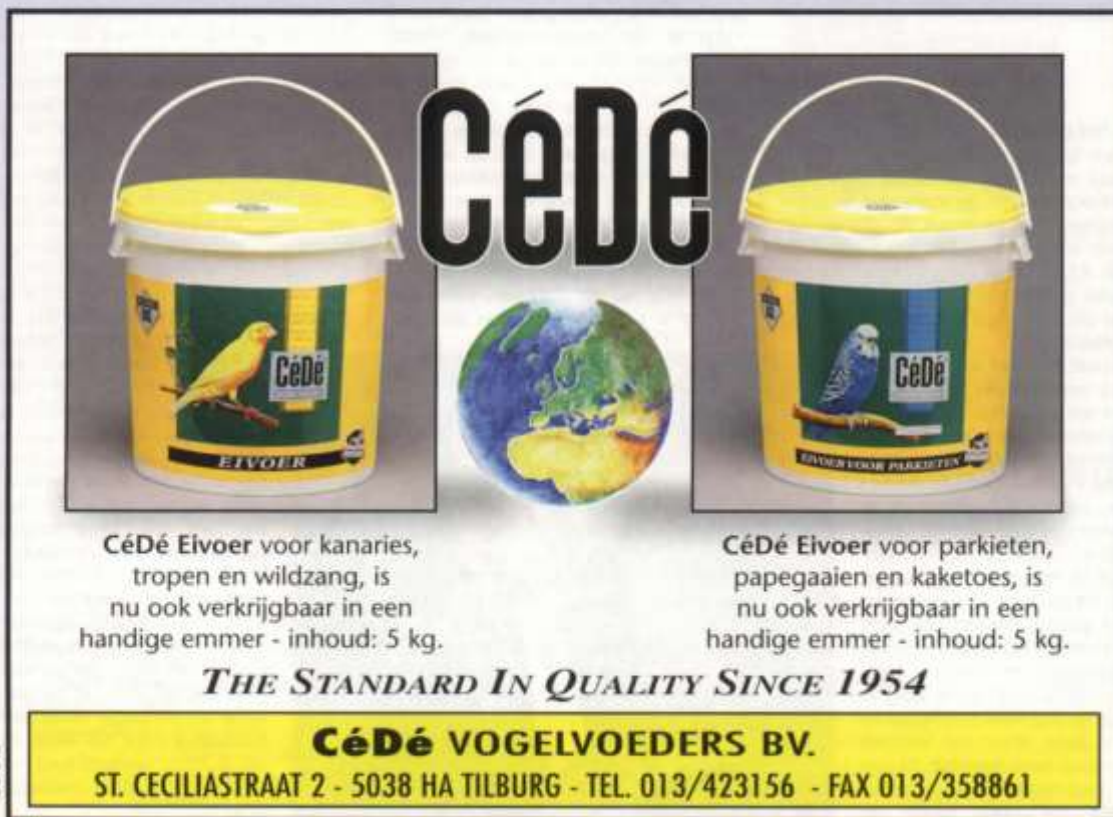
Deze tentoonstelling, die ingericht zal worden als een echte show en dus als promotie van de Europese Cultuurvogels, moet het hoogtepunt worden van het zilveren jubileum van de Speciaalclub Europese Cultuurvogels.

Bij deze nodigen wij alle kwekers van Europese Cultuurvogels uit, om vogels in te zenden op onze jubileumshow in Rosmalen. Noteer het laatste weekend van oktober reeds in uw agenda!

Wij zullen u daar zeer graag ontmoeten.

Hoewel wij uiteraard van mening zijn, dat wij met dit artikel niet volledig kunnen zijn, hopen wij u toch een aardig beeld gegeven te hebben van onze 25-jarige Speciaalclub.

*Het bestuur van de Speciaalclub
Europese Cultuurvogels.*

CÉDÉ

Cédé Eivoer voor kanaries, tropen en wildzang, is nu ook verkrijgbaar in een handige emmer - inhoud: 5 kg.

Cédé Eivoer voor parkieten, papegaaien en kaketoets, is nu ook verkrijgbaar in een handige emmer - inhoud: 5 kg.

THE STANDARD IN QUALITY SINCE 1954

Cédé VOGELVOEDERS B.V.
ST. CECILIASTRAAT 2 - 5038 HA TILBURG - TEL. 013/423156 - FAX 013/358861

KWEEK VAN ROODSNAVELTOKS IN TIERPARK GETTORF

De Roodsnaveltok (*Tockus erythrorhynchus*) behoort tot de kleinste der Neushoornvogels en bewoont grote delen van Afrika. Er zijn 3 ondersoorten beschreven, te weten de nominaatvorm *Tockus erythrorhynchus erythrorhynchus*, welke leeft van Senegal tot Somalië en Tanzania, *Tockus erythrorhynchus rufirostris*, met als verspreidingsgebied Angola tot Malawi en Transvaal en ten slotte *Tockus erythrorhynchus damarensis*, welke bekend is uit Noord-Namibië.

In het begin van 1991 kwam het Tierpark Gettorf via een importeur in het bezit van twee mannelijke Roodsnaveltoks. Na de gebruikelijke quarantaineperiode kwamen de dieren samen in een voliëre in onze Paradijs-hal. Als voedsel krijgen onze toks een goed universeelvoer, een fruitmengsel en in stukjes gesneden eendagskuijken.

Omdat het met twee mannetjes moeilijk kweken is, zochten we natuurlijk ijverig naar wijfjes en aan het einde van 1991 hadden we de gelegenheid, twee nakweek-wijfjes van een privé-kweker over te nemen. Deze dieren stamden uit een nest van vier jongen (3 wijfjes, 1 man), welke op 13 juli van dat jaar geboren waren. Nadat ook deze dieren de quarantaine goed doorgekomen waren, werden ze paarsgewijze ieder in een aparte voliëre geplaatst. Het paar, waar het verdere verhaal over handelt, kwam in een voliëre van 3 meter lang, 2,4 meter breed en

Tekst en foto's:
Maarten de Ruiters

2,25 meter hoog. Dit verblijf deelden ze verder nog met een Schildtoerako, een Roodborstel baardvogel, een Indische Kievit, een Irena buulbuul en een Palawan pauwfazant. In het verblijf bevond zich, op een boomstam staande, een natuur-nestblok. In mei 1992 begonnen beide vogels de nestingang van dit blok totaal dicht te metselen. Om de toks nu verdere nestelmogelijkheden te geven, werd een tweede nestblok aan de achterwand van de voliëre aangebracht. Dit blok heeft een doorsnede van 26 cm en is 42 cm hoog. Het invlieggat meet 7,5 cm x 11 cm hoog. Ook hier begonnen beide vogels meteen te metselen met het aangeboden leem, dat we ze in een emmertje ter beschik-

king hadden gesteld. Eind juni was de nestingang op een kleine spleet na dichtgemetseld, maar beide vogels bevonden zich nog in de voliëre. Op 3 juli was het het wijfje dan toch gelukt, zich door de kleine spleet in het nest te wringen en de spleet werd nog verder dichtgemetseld, tot er slechts een opening van 1 cm x 11 cm open was. Het mannetje begon nu droge bladeren en dergelijke naar het nest te slepen en het wijfje trok deze dan in het nest.

Omdat het wijfje op dat ogenblik nog geen jaar oud was, hadden we geen hoge verwachtingen van deze eerste broedpoging, maar op 3 augustus konden we duidelijke piepgeluidjes horen vanuit het nest! Het menu werd nu met grote aantallen meelwormen en krekels uitgebreid.

Vanaf de dag, waarop we jongen hadden vastgesteld, begon het mannetje zich zeer agressief tegenover de medebewoners te gedragen en de Baardvogel en de Irena buulbuul moesten uit het verblijf genomen worden. Bij de Indische Kievit waren we daarmee te laat; deze overleed enkele dagen later aan de zware verwondingen welke de Roodsnaveltokman hem had toegevoegd. Helaas bleef het niet bij dit ene slachtoffer. Ook een Sporenkievit-kuijen, dat in de eraast gelegen voliëre was geboren, werd door het gaas getrokken en omgebracht. Op 11 augustus vonden we dan ook nog de resten van een jonge tok, die door het wijfje uit het nest was gegooid. Gelukkig hoorden we vanuit het nest nog altijd gepiep van jongen komen, zodat we tenminste zeker waren, dat er minstens nog één jong leefde.

Op 28 augustus verliet toen het wijfje het nest. 's Morgens en 's middags konden we zien, hoe twee jongen het nest weer dichtmaakten. Beide ouders sleepten nu voer naar het nest en op 7 en 9 september verlieten toen twee jonge, vrouwelijke dieren het nest. Ook de verdere opfok van de jongen lukte ons en begin november hebben we de nakweek bij de ouders weggehaald en elders in het park ondergebracht.

Eumo kleu

Wat zijn de goede karakteristieken van de eumo-factor?

Dat is de vraag, die ik gedurende de jaren dat ik eumo's kweek dikwijls heb moeten beantwoorden. Ik had reeds eumo's gezien in Nederland en stelde vast, dat deze vogels zowel in de zwart- als in de agaatserie bijna geen flanktekening hadden. Zelf had ik graag de bestreping iets duidelijker gezien.

Ik besepte heel goed, dat dit normaal was, aangezien de standaardnormen van de klassieke vogels in Nederland, zowel voor de vogels uit de zwart- als uit de agaatserie, fijne en korte bestreping vermelden.

Ik schafte mij bij de heer Cees Maandag een zwart eumo geel schimmel man aan, waarvan ik later in de kweek vaststelde, dat hij passe-par-

tout was, en paarde hem aan zwart geel intensief en schimmel poppen, die zelfs een te zware bestreping hadden.

Ik had heel mooie split mannen en poppen, waarvoor ik mij het tweede jaar een agaatserie eumo wit aanschafte bij de heer G.Jansens.

Nu, na vier jaar eumo's te hebben gekweekt, en ook na raadpleging van

andere kwekers, weten we, dat de eumo-factor het bruin phaeomelanine in een hoog percentage belet op te treden. Dit bevestigde ook de heer Ine Onsman in zijn voordracht (waarvoor wij hem dankbaar zijn) over veeronderzoek, gehouden te Geel op 20 september 1994. De heer Onsman stelde vast, dat de ligging van het pigment bij eumo's nogal centraal is, wat

Foto 1: Zwart eumo wit

Foto 2: Agaatserie eumo wit

erkanaries

ysel

we het beste kunnen zien in de agaatserie, waarbij de randen van de penen vrij van phaeo zouden zijn. Er zou ook geen pigment in de schacht liggen, maar wel in de baarden en haakjes. Dit pigment zou voornamelijk wel aan de extalzijde liggen.

Tegelijkertijd is er toch ook een lichte reductie van het eumelanine vast te stellen, zowel in de zwart-, de agaatserie, de bruin- als de isabelserie. Om een goed contrast te verkrijgen in het eumelanine hebben we dus vogels nodig met een hoog percentage aan eumelanine en die tevens in het bezit zijn van een goede citroenfactor. Dan krijgen we vogels met de goede karakteristieken van de eumo-factor!

Heel wat keurmeesters zijn er niet zo zeker van, dat de vogels uit de zwartserie duidelijk te onderscheiden zijn van die uit de agaatserie. Wanneer we pure eumo's kweken, uit vogels

met fijne en korte bestreping, kan dit inderdaad wel enige moeilijkheden met zich meebrengen, maar wanneer we deze kweken uit vogels met een maximum aan melanine en we blijven streven naar een goede bestreping, vooral in de rug en flanken, dan krijgen we het minder moeilijk om de kleuren te herkennen, vooral in de zwart- en agaatserie (zie foto 1 en 2).

Wat de bruin-eumo betreft: deze behoudt een duidelijke bestreping, waarvan de kleur bruinbeige is en gelijk aan de kleur van het eumelanine in de vleugel- en staartpenen. De melanine moet ook verdwijnen boven de snavel en het geheel van de kleur (phenotype) moet ons nog altijd laten zien, dat we te maken hebben met een vogel uit de bruinserie (zie foto 3).

De isabel-eumo. Wie zegt, dat deze er uit ziet als een lipochroomvogel?

Enkele jaren geleden had zo iemand misschien gelijk, want de eerste isabellen waren bijna streeploos, maar na het inbrengen van goed bestrepte laat ook de isabel-eumo een duidelijke, fijne, korte bestreping zien (zie foto 4).

De isabel-eumo's liggen wel iets dicht bij de satinet, maar wanneer we beide vogels naast elkaar zetten is er toch wel enig verschil waarneembaar. Ik zou nu ook de volgende vraag kunnen stellen: hebben we in onze huidige bestaande kleurslagen geen vogels die dicht bij elkaar liggen? Natuurlijk wel!

Ik wens alle kwekers veel succes en hoop, dat deze kwekers hun beste exemplaren eens meebrengen naar de Mondial C.O.M. in Charleroi.

**Robert Van Dorpe,
Letterhoutem (België).**

Foto 3: Bruin eumo wit

Foto 4: Isabel eumo wit.

De l

Wees uw buren niet tot last

In de meeste gevallen nemen wij tegenwoordig onze huisdieren voor ons plezier. Dat vinden we heel gewoon. Toch is het nog niet zo lang geleden, dat huisdieren ook praktisch nut moesten hebben. Je hond was een waakhond, een jachthond of een herdershond. Je kat moest de muizen jagen en je kippen hield je voor de eieren.

Het natuurlijk gedrag werd in een voor de mens nuttige richting geleid, met de daarvoor nodige leefruimte en bewegingsvrijheid. Er waren veel minder huisdieren in woonwijken. Daar waar de dieren wel werden gehouden was meer ruimte en leefden de mensen minder dicht op elkaar. Bovendien leefden de mensen meer in hetzelfde

patroon. Dat alles maakte, dat er vroeger veel minder hinder van huisdieren voorkwam dan tegenwoordig. Wie in een woonwijk een huisdier wil gaan houden, moet goed beseffen welke problemen dat met zich mee kan brengen. Eén van die problemen is de overlast die het lieve dier de buren en de omgeving kan aandoen. Samen met "muziek" en "looppeluiden" staan huisdieren in de Nederlandse top-3 van bronnen van burenlawaai. De grootste "hinder"-groep wordt gevormd door de honden, maar die hinder-hoofdrol neemt niet weg, dat ook andere huisdieren flink harde of op z'n minst storende geluiden kunnen maken, zoals kippen, (valk)parkieten, beo's, andere volièrevogels, eenden, pauwen, duiven, etc. Sommige halen je uit je slaap lang voordat de wekker afgaat, andere maken het je onmogelijk om rustig in je tuin te zitten.

Het grote probleem bij geluidhinder door huisdieren is, dat de brave beesten er zelf niets aan kunnen doen. Veel dieren produceren geluid, omdat dit past in hun sociale gedrag. Hun gebiaf, gekraai, gefluit of gekrijs heeft vaak een sociale betekenis, zowel voor soortgenoten als voor andere dieren en mensen.

Gelukkig vinden de meeste dierenliefhebbers het vervelend, wanneer hun dier de buurt overlast berokkent. Aan de andere kant zijn buren die hinder ondervinden beslist niet allemaal dierenhaters. Vaak blijkt het tegendeel het geval te zijn. Geluidoverlast van dieren is in wezen een probleem voor

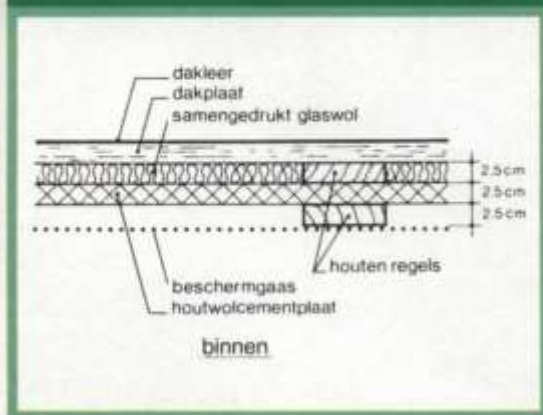
beide partijen - het baasje en de buren - dat het beste gezamenlijk opgelost kan worden.

Volières met constant kwetterende of fluitende vogels kunnen de buren op den duur flink op de zenuwen gaan werken. Voorkomen is dan beter dan genezen: laat het niet zover komen, maar probeer tot een (vreedzame) oplossing te komen. Een vriendelijk gesprek bij een kopje koffie blijkt, zoals in alle gevallen van problemen tussen buren, veruit de beste remedie te zijn. Daarin kunt u het probleem meer ontspannen ter sprake brengen en met positieve suggesties komen om het gezamenlijk op te lossen.

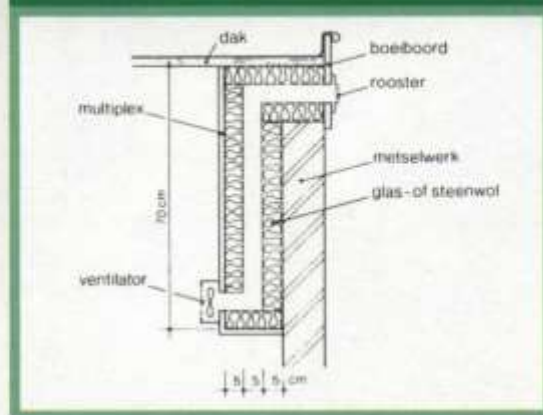
Natuurlijk kan het initiatief voor overleg ook van de eigenaar of verzorger van huisdieren uitgaan. Of liever gezegd: iemand die een luidruchtig huisdier heeft, zou eens naar z'n buren moeten stappen. Wie als dierenbaas uit zichzelf z'n goede wil toont, door vooraf met de buren te overleggen en rekening te houden met hun persoonlijke omstandigheden (zoals slaap-, rust- en studeertijden), die zal op zijn beurt ook meer begrip krijgen. En zo uiteindelijk veel meer plezier beleven aan zijn huisdier(en). Alleen een dierenliefhebber die rekening houdt met buren, kan bij vakanties een beroep op hen doen voor de verzorging van de dieren.

Volièrevogels als papegaaien, ara's, kakatoes en andere parkietachtigen, beo's etc. maken zeer luide, vaak krijsende geluiden, die mensen door merg en been kunnen gaan. Maar ook koerduiven en andere "kwetteren-

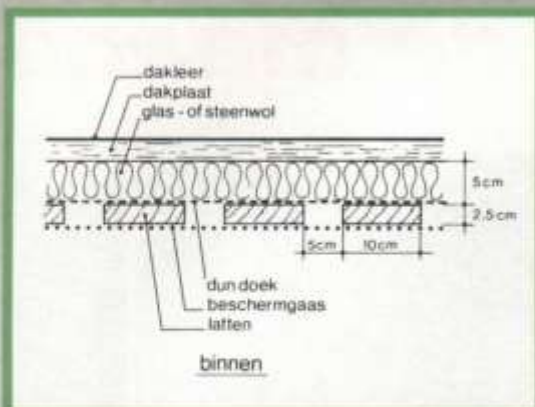
Figuur 1: geluidsabsorberend plafond met houtwolcementplaat

Figuur 2: geluidgedempt ventilatiekanaal (eventueel met ventilator)

Figuur 3: geluidabsorberend plafond met "open" latten

de" voliërebewoners kunnen buren tot wanhoop brengen, door een onophoudelijke verstoring van de rust. Volières met "lawaaige" vogels moeten zo mogelijk achter een schuur of iets dergelijks geplaatst worden, en niet vlak bij de (buur)woning. Een verantwoorde voliëre is aan minstens drie kanten dicht, met een goed sluitend dak erop. De voorkant moet natuurlijk niet juist naar de buurwoning gewend staan. Kan dat niet anders, dan is het afsluiten met glas een oplossing. In dat geval moet u een ventilatie-opening aan een zijkant maken.

Om geluidweeraatsing in de voliëre zelf te voorkomen, kunt u tegen de binnenkant van de achterwand en de onderkant van het dak geluidabsorberend materiaal aanbrengen, bijvoorbeeld glas- of steenwol, afgedekt door een open latten-constructie of door geperforeerde plaat, met gaas ervoor ter bescherming tegen pikken (zie afbeeldingen). Dit is ook prettig voor de vogels, die zo minder last hebben van hun eigen herrie. Voor een betere geluidafscherming kan een voliëre natuurlijk ook geheel gesloten worden, waarvan een gedeelte met glas. In dat geval moet voor de ventilatie een geforceerd systeem worden aangebracht, dat bestaat uit een luchttoevoer en luchtafvoer met een ingebouwde ventilator. Op de openingen worden buizen aangesloten met geluidabsorberend materiaal aan de binnenzijde. De benodigde lengte is ca. 70 cm per buis. Deze buizen zijn kant-en-klaar verkrijgbaar bij bedrijven die akoestische materialen leveren. U kunt ze ook eenvoudig zelf maken.

Overigens is voor grotere voliëres een bouwvergunning vereist. Ook in huis kan het gekrijs van bijvoorbeeld beo's en papegaaien zo luid zijn, dat de buren er last van heb-

woningen zijn vaak regels opgenomen betreffende het houden van huisdieren. In de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) van veel gemeenten is een zgn. "kapstokartikel" opgenomen, waarmee nagenoeg alle vormen van burenlawaai kunnen worden aangepakt. Op grond van dergelijke regels en daaraan gekoppelde strafbepalingen kan de politie in het uiterste geval zelfs dieren in beslag nemen. Meestal zal de politie echter in eerste instantie bemiddelend optreden.

Zelfs wanneer mensen, in het uiterste geval, naar de rechter stappen, zal deze in zijn vonnis het houden van huisdieren niet snel verbieden. Eerder zal hij naar compromissen zoeken, zoals het isoleren of verplaatsen van het dierenhok.

De Nederlandse Stichting Geluidhinder beschikt over veel kennis op het gebied van geluid en geluidhinder en adviseert van daaruit zowel overheid en bedrijfsleven als particulieren. U kunt altijd aankloppen bij de NSG voor inlichtingen en adviezen, die u kunnen helpen om uw persoonlijke geluidhinderproblemen op te lossen of het veroorzaken van hinder te voorkomen. De NSG kan u (en uw buren) nader informeren over zowel geluidtechnische als bouwkundige of juridische aspecten. Ook voor adressen van deskundigen en van hulpverlenende instanties kunt u bij de Stichting terecht. Voor meer uitgebreide adviezen wordt echter een tegemoetkoming in de kosten gevraagd.

Bovenstaande teksten en illustraties hebben wij, met schriftelijke toestemming, gehaald uit de folder "Geluidhinder Huisdieren" van de Nederlandse Stichting Geluidhinder, Postbus 381, 2600 AJ DELFT, telefoon: 015-562723.

KALENDER 1995

BAARDMANNETJE

Het is maar goed, dat alle levende organismen een wetenschappelijke naam hebben gekregen, anders zou er best verwarring kunnen ontstaan. De held van ons verhaal is het Baardmannetje, een tropische weversoor. Maar tot onze avifauna hoort ook een Baardmannetje, dat nauw verwant is aan de mezen. De "Geïllustreerde encyclopedie van de vogels" heeft de tropische soort echter Baardmanwever genoemd en het Schubbenkopje betiteld met Schubkopwever. De namen Baardmannetje en Schubbenkopje zijn bij de vogelliefhebbers zodanig ingeburgerd, dat ik ze maar blijf handhaven. Beide zijn de enige vertegenwoordigers van het geslacht Sporopipes.

Het Baardmannetje heeft een lengte van circa 10 cm en beide geslachten zijn uiterlijk identiek. Wil men aan de weet komen, wie van de twee het mannetje is, dan is men aangewezen op de zang, want alleen het heertje produceert een typisch, gutturaal liedje. Het zet daarbij de kopveertjes uit en beweegt het lichaam op en neer.

In Zuid-Afrika, waar het vogeltje door de Afrikaanders ook Baardmannetje wordt genoemd, is het een heel gewone verschijning. Men kan deze soort aantreffen in tuinen, parken, kampementen en dergelijke, niet alleen in dorpen, maar ook in sommige steden. Vaak opereren de Baardmannetjes in kleine groepjes, maar vrijwel altijd in de buurt van doornig struikgewas. Worden ze opgeschrikt, dan schieten ze onder gekwetter in de struiken. Maar even later zijn ze alweer aan het foerageren, speurend naar allerlei graszadjes.

De vogels broeden in kleine kolonies in bomen of struiken, maar ook onder dakranden van gebouwen. Het nest is een vrij groot, slordig bouwsel, gemaakt van grasstengels, met een opening opzij. De binnenkant wordt bekleed met veertjes en plantepluis. De 3 - 5 eitjes zijn lichtgroen, met een dichte grijsgroene tekening. De eitjes worden door de pop uitbroed in ongeveer 11 dagen. De jongen vliegen uit na circa 16 dagen. In de broedtijd worden behalve zaadjes ook veel insecten geconsumeerd.

Meindert de Jong

De Lonchura's 3

Tekst en foto's Pieter van den Hooven

De Parelhalsamadine

De parelhalsamadine wordt meestal in één adem genoemd met het zilver- en loodbekje. Toch lijkt er duidelijk minder verwantschap met de overige lonchura's. Gedrag en tekeningpatronen wijzen hier ook op. Ook heb ik nog nooit gehoord van bastaarden met andere lonchura-soorten, zelfs niet met het zilver- of loodbekje.

Toch hoort de parelhalsamadine thuis bij de lonchura-groep en wordt tegenwoordig zelfs vrij algemeen met de wetenschappelijke naam **Lonchura griseicapilla** aangeduid. In de standaard volgen wij de ornithologen die een wat uitgebreidere differentiatie hebben aangehouden en brengen de parelhalsamadine onder de wetenschappelijke naam **Odontospiza caniceps** onder in een apart geslacht.

De parelhalsamadine komt voor in een groot gedeelte van oost-Afrika, van zuid-oost Sudan en zuid-Ethiopië tot in Tanzania. Relatief gezien een enigszins beperkt verspreidingsgebied en er heeft dan ook geen ondersoort-vorming plaatsgevonden. Wel

komt er enige variatie voor in de kleurdiepte van vogels welke van verschillende gebieden afkomstig zijn. Door de heer Henk Bosch is in het oktobernummer van 1993 van "Onze Vogels" een uitgebreid verslag gedaan van de kweek van deze aardige vogeltjes. Voor kweekgegevens verwijs ik dan ook naar dit artikel.

Dankzij enkele spectaculaire mutaties kan vrij gemakkelijk de pigmentatie van de verschillende veervelden uit de doeken worden gedaan. Zwart eumelanine bevindt zich hoofdzakelijk in de kopbevedering en in de vleugel- en staartpennen. In de borsten de rugbevedering wordt slechts een geringe concentratie zwart eumelanine aangetroffen. Een vrij hoge concentratie roodbruin phaeomelanine wordt aangetroffen in de bevedering van zadel en rugdek en in de borst. Naar de buik toe neemt de concentratie phaeomelanine af, zodat de roodbruine kleur van de borst geleidelijk overgaat naar het witte onderstaartdek.

In de standaard is natuurlijk de meest contrastrijke en diepst gekleurde vogel omschreven als ideaalbeeld. Dit is een parelhalsamadine welke een zo

helder mogelijke grijze kop heeft, waarop een zo scherp mogelijke stip-tekening aanwezig is. Als u de veertjes met stip-tekening goed bekijkt, dan ziet u, dat de basiskleur grijs van deze veertjes wat donkerder is dan de grijze veertjes van de schedel. Dit komt het contrast van de stip-tekening ten goede. Wellicht kan door selectieve kweek deze eigenschap worden uitgebuit, waardoor een nog contrastrijker koptekening kan worden verwezenlijkt.

De lichaamskleur van de parelhalsamadine dient zo warm mogelijk roodbruin te zijn. Dit wordt bereikt door een maximaal phaeomelanine-bezit. Tevens zal een maximaal phaeomelanine-bezit ervoor zorg dragen, dat ook de roodbruine kleur zover mogelijk door zal lopen naar het onderstaartdek.

Een maximale oxydatie van het zwarte eumelanine is nodig om de vleugelen staartpennen zo zwart mogelijk van kleur te krijgen.

Deze drie eigenschappen kunnen alleen worden geoptimaliseerd door selectieve kweek. Wellicht is het wat voorbarig om hier al op deze selectieve kweek te wijzen, omdat de kweek

De lonchura's 3

lang niet altijd van een leien dakje gaat en velen al blij zijn als er überhaupt jonge parelhalsamadines worden gekweekt. Ook voor de keurmeesters een fingerwijzing om geringe afwijkingen van het ideaalbeeld met de nodige soepelheid te beoordelen!

Ondanks het verschijnen van een aantal kleurslagen is het goed, de parelhalsamadine voorlopig nog te zien als een natuurvogel.

De standaard is echter geschreven met het oog op de toekomst en zeker met het ontstaan van enkele kleurslagen is de verwachting, dat ook de parelhalsamadine zich binnen afzienbare tijd zal ontwikkelen tot een echte cultuurvogel.

De inmiddels ontstane kleurslagen zijn op een toch wel opvallende manier ontstaan.

Door de heer Scholten uit Lettele werd een kleurafwijkende parelhalsamadine uit een importzending gehaald. De juiste kleur van deze vogel is mij niet geheel duidelijk geworden. Volgens de heer Scholten was dit een inmiddels roodbruin genoemde vogel. Het lukte de heer Scholten niet om

van deze vogel nakweek te bekomen, zodat de vogel na verloop van tijd weer te koop werd aangeboden. De heer Smulders uit Enschede heeft deze parelhalsamadine gekocht en bij hem ging de vogel binnen de kortste tijd tot broeden over. Volgens de heer Smulders was de vogel wel kleurafwijkend, maar niet roodbruin zoals de huidige roodbruinen zijn. Het kweekverslag van de heer Smulders is door Cees van Berkel in het juni-nummer van 1991 van "Onze Vogels" verwerkt in een artikel over de parelhalsamadine. In dit artikel kunt u lezen, dat uit nakweek van deze vogels, tot grote verbazing van de heer Smulders, de huidige drie verschillende kleurslagen werden gekweekt.

Wij zijn er inmiddels van overtuigd geraakt, dat er twee verschillende mutaties zijn opgetreden. De derde kleurslag is een combinatie van beide mutaties.

Mogelijk is de tweede bewering juist en was de vogel niet roodbruin, maar enigszins kleurafwijkend door het aanwezig zijn van twee splitfactoren. Zeker is, dat beide factoren in de eerste kleurafwijkende vogel aanwezig moeten zijn geweest. De latere nakweek leverde immers alle drie de

kleurslagen op, zodat de vogel minimaal dubbel split moet zijn geweest.

Volgens kansberekening is de helft van de nakomelingen split voor één factor. Eén op de vier is split voor beide factoren. Er is dus 25 % kans, dat een dubbelsplit aan de ouder wordt teruggepaard. Deze paring geeft 25 % de ene mutant en 25 % de andere mutant. Er is slechts 6 1/4 % kans op een combinatie.

De kans, dat er uit de jongen twee dubbelsplitten aan elkaar worden geëcht, is slechts 6 1/4 %. De kans, dat er uit zo'n koppel een combinatiekleur wordt gekweekt, is ook weer 6 1/4 %. De kans, dat er uit een willekeurig stel jongen van de eerste kleurafwijkende vogel een combinatiekleur wordt gekweekt, is dus slechts 0,004 %!

Al deze getallen mag u direkt weer vergeten. Zij dienen alleen maar om te illustreren, hoe ontzettend veel geluk de heer Smulders heeft gehad, al deze kleuren zo vlot weer terug te kweken.

Bij de roodbruine parelhalsamadine is het zwarte eumelanine niet meer aanwezig. Op de plaatsen, waar het zwarte eumelanine heeft gezeten, bevindt zich slechts een geringe concentratie bruin eumelanine, wat een min of meer beige kleur tot gevolg heeft. Het roodbruine phaeomelanine blijft op volle sterkte aanwezig en lijkt zelfs wat toegenomen. Daar het roodbruine phaeomelanine in hoofdzaak de kleur van deze kleurslag bepaalt, is gekozen voor de benaming roodbruin. Ook bij andere lonchurasoorten komt een soortgelijke mutatie voor, welke ook daar roodbruin wordt genoemd (Japanse meeuw, bruinborsrietvink, Molukse bronzeman).

De roodbruine parelhalsamadine, met zijn warm roodbruine lichaamskleur, afgewerkt met zijn gellig beige koptekening en zijn beige-bruine vleugel- en staartkleur, is als kleurslag zonder meer een aanwinst te noemen.

Bij de grijze parelhalsamadine vindt juist het tegenovergestelde plaats. Hier wordt de afzetting van roodbruin phaeomelanine in de bevedering volledig verhinderd. Het zwarte eumela-

nine daarentegen wordt normaal gevormd. Hierdoor blijft de kop normaal grijs met de fraaie stiptekening. De vleugel- en de staartpenen blijven nagenoeg zwart, hoewel de vleugels evenals bij de wildvorm wat lichter zijn dan de staart. In de lichaamsbevedering blijft slechts een geringe concentratie zwart eumelanine achter, waardoor de lichaamskleur licht zilvergrijs wordt.

Evenals bij de Japanse meeuw, waar een soortgelijke mutatie heeft plaatsgevonden, is gekozen voor de benaming grijs. Ook bij de parelhalsmadine dekt deze naam de lading uitstekend.

De helder gekleurde grijze parelhalsmadine kan ook zondermeer een aanwinst worden genoemd.

De combinatie van beide factoren in één vogel levert een vogel op, welke geen phaeomelanine meer bezit (grijsfactor) en daarnaast geen zwart eumelanine meer bezit (roodbruinfactor). Op de plaats, waar zich normaal zwart eumelanine bevindt, bevindt zich slechts een geringe concentratie bruin eumelanine. Hierdoor ontstaat een vogel met slechts crème en licht beige kleur- en tekeningonderdelen. Al deze kleur- en tekeningonderdelen van de parelhalsmadine zijn echter nog goed herkenbaar aanwezig.

De naam roodgrijs spreekt mij persoonlijk niet zo aan, maar analoog aan de benaming bij de Japanse meeuwen is het juist, ook aan deze combinatiekleur bij de parelhalsmadine deze naam te geven.

Zoals eerder vermeld, moet de parelhalsmadine eigenlijk nog als natuurvogel worden beschouwd. Bij de keurtechnische aanwijzingen wordt dan ook alleen gewezen op een zo egaal en diep mogelijke kleur en zo strak en contrastrijk mogelijke tekeningen. Dit geldt voor alle vier de beschreven kleurslagen. Bij gebrek aan ervaring worden er bij de mutanten geen kleurspecifieke aanwijzingen gegeven.

Hoewel ik ervan overtuigd ben, dat de kleurbeschrijvingen vrij goed zijn, is het mogelijk, dat in de toekomst bepaalde eisen nog wat zullen moeten worden aangescherpt.

Bij de foto's:

Foto 1: Wildkleur parelhalsmadine. Goede conditie en goed doorlopende lichaamskleur. Koptekening mag nog wat strakker en regelmatiger.

Foto 2: Roodbruine parelhalsmadine. Wellicht kan de roodbruine kleur nog iets warmer? Een goede, regelmatige stiptekening in de wangen. (Kweker: dhr. Smulders).

Foto 3: Grijze parelhalsmadine. Natuurlijk kan de stiptekening nog wat regelmatiger, maar het is goed te zien, dat deze heldere en contrastrijke kleurslag als zodanig een aanwinst is voor de liefhebberij. (Kweker: dhr. Smulders).

Foto 4: Roodgrijze parelhalsmadine. De bevedering mag wat strakker. Wellicht kan de kleur nog wat dieper crème/beige worden. Hoewel wat minder contrastrijk, toch een goed herkenbare kleurslag. (Kweker: dhr. Smulders).

